

Spis treści

Od autorki	9
1. Język i mowa	13
1.1. Definicje języka i mowy	13
1.2. Cechy języka naturalnego	16
1.3. Pochodzenie i rozwój języka ludzkiego	19
1.4. Akwizycja języka naturalnego	23
1.5. Język w badaniach lingwistycznych	32
2. Język jako system znaków	38
2.1. Znak – znaczący element rzeczywistości	38
2.2. Cechy znaków językowych	40
2.3. Specyfika systemu językowego	44
2.4. Podsystemy języka	45
2.5. Język a współczesne kody ikoniczne	46
3. Zewnętrzne i wewnętrzne zróżnicowanie języka	55
3.1. Różnorodność języków świata	55
3.2. Pochodzenie i specyfika polszczyzny	58
3.3. Język ogólny	60
3.4. Odmiana mówiona i pisana języka	61
3.5. Style funkcjonalne	64
4. Terytorialne, społeczne i biologiczne odmiany języka	75
4.1. Dialekty i gwary	75
4.2. Społeczne odmiany języka – socjolekty	84
4.3. Biolekty	87
4.4. Idiolekt – język osobniczy	96
5. Dźwięki mowy i elementy prozodii	100
5.1. Jak powstają dźwięki mowy?	101
5.2. Podstawowe pojęcia dotyczące podsystemu fonologicznego języka	103
5.3. Świadomość i sprawność fonologiczna	105
5.4. Typy głosek polskich	106
5.5. Klasyfikacja samogłosek polskich	107
5.6. Klasyfikacja spółgłosek polskich	111
5.7. Podział wyrazu na litery, głoski i sylaby	117
5.8. Upodobnienia i uproszczenia fonetyczne	119
5.9. Akcent w języku polskim	123
5.10. Intonacja	126

6. Wyrazić wyrazem, uchwycić frazeologizmem	128
6.1. Słowo, wyraz, leksem – terminologiczne uściślenia	128
6.2. Podsystem leksykalny języka	131
6.3. Czym jest znaczenie wyrazu?	132
6.4. Relacje znaczeniowe	135
6.5. Skąd pochodzą wyrazy?	138
6.6. Skrótowce i skróty	140
6.7. Użyteczna frazeologia	142
7. W stronę morfologii. Struktura i odmiana wyrazów	146
7.1. Podsystem morfologiczny	146
7.2. Analiza morfologiczna wyrazu	148
7.3. Słowotwórstwo	150
7.4. Analiza słowotwórcza wyrazów	152
7.5. Derywacja i jej rodzaje	154
7.6. Typy derywatów i funkcje formantów	155
7.7. Kategorie i typy słowotwórcze	156
7.8. Fleksja	161
7.9. Kategorie gramatyczne, kategorie fleksyjne	163
7.10. Odmienne i nieodmienne części mowy	169
8. O łączeniu słów. Wybrane zagadnienia składniowe	181
8.1. Składniki syntaktyczne	182
8.2. Podrzędne związki składniowe	183
8.3. Wypowiedzenia i zdania	189
8.4. Konotacja składniowa	193
8.5. Składnia zdania pojedynczego	194
8.6. Analiza zdania pojedynczego	200
8.7. Składnia zdania pojedynczego – wybrane zalecenia normatywne	201
8.8. Składnia zdania złożonego	203
8.9. Analiza zdania wielokrotnie złożonego	209
8.10. Składnia zdania złożonego – wybrane zalecenia normatywne	211
8.11. Na (składniowe) skróty	213
9. Tekst i dyskurs	216
9.1. Czym jest tekst? „Statyczna” i „dynamiczna” koncepcja tekstu	216
9.2. Funkcje, typy i gatunki tekstu	219
9.3. Hipertekst	225
9.4. Kilka zasad opracowania tekstu językowego	228
9.5. Struktura artykułu naukowego	231
9.6. Dyskurs, czyli tekst w kontekście	236
9.7. Dyskurs edukacyjny jako przykład współczesnego dyskursu	238

10. Komunikacja: akcja i interakcja (nie tylko) językowa	244
10.1. Komunikacja i komunikowanie (się)	244
10.2. Komunikacja jako akcja, interakcja i transakcja	247
10.3. Pragmatyka – współdziałanie za pomocą słów	262
10.4. Etykieta językowa	268
10.5. Etyka komunikacji	271
10.6. Estetyka komunikacji językowej	276
10.7. Komunikacja niewerbalna	278
10.8. Komunikacja w edukacji (wybrane aspekty)	282
11. Komunikacja językowa dziecka – prawidłowości i odstępstwa	296
11.1. Specyfika mowy dziecka w wieku przedszkolnym	296
11.2. Język dziecka na progu szkolnej edukacji	303
11.3. Wybrane zaburzenia w rozwoju języka u dzieci	308
11.4. Kierunki rozwoju kompetencji językowo-komunikacyjnej dzieci w młodszym wieku szkolnym	320
11.5. Stymulacja rozwoju kompetencji językowo-komunikacyjnej	327
12. Kultura języka polskiego	337
12.1. Czym jest kultura języka?	337
12.2. Sprawność, poprawność i norma językowa	338
12.3. Kryteria poprawności językowej	343
12.4. Błędy językowe i ich typy	344
12.5. O kilku (sprawiających problemy) zasadach poprawności językowej	357
12.6. Poprawność stylistyczna. Cechy dobrego stylu	367
12.7. Działalność kulturalnojęzykowa	368
Zakończenie	373
Indeks pojęć	375
Spis tabel	381
Spis rycin	382